

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра історії України, економічної теорії та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету економіки та
менеджменту

Гримак О. Я.
«26» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK11 « Політекономія »

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 – «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	«Економіка підприємства»
Вид дисципліни	обов'язкова

Робоча програма з навчальної дисципліни «Політекономія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою “Економіка підприємства” спеціальності 051 - «Економіка»

Укладач - доцент кафедри історії України, економічної теорії та туризму,
к.е.н. О.Я. Гримак

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри історії України, економічної теорії та туризму «27» квітня 2021 р.
(протокол № 4-1)

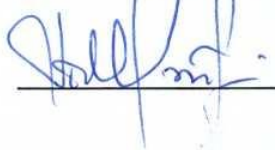
Завідувач кафедри історії

України, економічної теорії та туризму Л. П. Кушнір

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності 051 – «Економіка» «28» квітня 2021 р.

(протокол № 3)

Голова НМКС

П.М. Музика

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту «5» травня 2021 р. (протокол № 6)

Голова НМРФ

С.І. Поперечний

Схвалено вченою радою факультету економіки та менеджменту «26» серпня 2021 р. (протокол № 1)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	4,0 / 120	4,0 / 120
Усього годин аудиторної роботи	48	14
в т.ч.:		
лекційні заняття, год.	16	6
практичні заняття, год.	32	8
лабораторні заняття, год.		
семінарські заняття, год.		
Усього годин самостійної роботи	72	106
Форма семестрового контролю	Екзамен	

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:
для денної форми навчання – 40;
для заочної форми навчання – 12,

2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни вивчення дисципліни «Політекономія» є економічні явища та процеси, системи економічних відносин, соціальні закономірності, економічна політика держави.

Метою дисципліни «Політекономія» є формування системи знань про економічні відносини, ґрунтовне пізнання проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів у задоволенні суспільних потреб.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні набути необхідні загальні та фахові компетентності

Загальні компетентності:

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського(демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, ЗК1;

здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя,ЗК2;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, ЗК3;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, ЗК4;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, ЗК5;

здатність спілкуватися іноземною мовою, ЗК6;

здатність до адаптації та дій в новій ситуації, ЗК9;

здатність бути критичним і самокритичним, ЗК10;

здатність приймати обґрунтовані рішення, ЗК11;

здатність діяти соціально відповідально та свідомо, ЗК13.

Спеціальні (фахові) компетентності:

здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях, СК1;

здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами, СК2;

розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. СК3.

здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати, СК4;

розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави, СК5;

здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин, СК8;

здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів, СК10;

здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення, СК12.

Програмні результати навчання:

знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки (P3);

розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем (P4);

застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (P5);

використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності (P6);

пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки (P7);

усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (P9);

вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин (P11);

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (P12);

виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (P17).

Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами (P20);

вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів (P21);

показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення (P23).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р		л	п	інд	с.р
Тема 1. Предмет і метод політекономії.	8	2	2		2	8				6
Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці.	8		2		2	8				6

Тема 3. Економічні потреби та інтереси.	8	2	2		2	8		2		6
Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку.	8		2		2	8	2			6
Тема 5. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші.	8	2	2		2	8				6
Тема 6. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата.	8		2		2	8				6
Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.	8	2	2		2	8		2		6
Тема 8. Ринок, його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення.	8		2		4	8				6
Тема 9. Домогосподарства в системі економічних відносин.	8	2	2		4	8		2		6
Тема 10. Підприємство як товаровиробник. Валовий дохід і прибуток.	8		2		4	8				6

Тема 11. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента.	8	2	2		4	8	2			6
Тема 12. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми.	8		2		4	8				8
Тема 13. Економічний розвиток. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою.	6	2	2		4	6	2			8
Тема 14. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції.	6		2		4	6		2		8
Тема 15 Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.	6	2	2		4	6				8
Тема 16: Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України	6		2		4	6				8
Інші види самостійної роботи	36				36	36				36
ВСЬОГО ГОДИН	120	16	32	-	72	120	6	8	-	106

3.2. Загальні і спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, що забезпечуються вивченням окремих тем

№ з/п	Назви тем	Шифри компетентностей, якими повинен володіти здобувач вищої освіти	Шифри програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти
1	Тема 1. Предмет і метод політичної економії	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 3 СК1, СК2, СК3	ПРН 5, ПРН 3, ПРН 4
2	Тема 2: Виробництво матеріальних благ та послуг. Продукт і характер праці	ЗК 4 ЗК 6 СК1 СК 2 СК 5	ПРН 6, ПРН 5, ПРН 11
3	Тема 3. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси.	ЗК 5 ЗК 3 СК3 СК5 СК8	ПРН 11, ПРН 21, ПРН 17
4	Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку	ЗК1 ЗК 2 СК10 СК12 СК8	ПРН 17, ПРН 20, ПРН 23
5	Тема 5: Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші	ЗК6 ЗК13 СК1 СК5 СК8	ПРН 5, ПРН 7, ПРН 11
6	Тема 6. Капітал. Наймана праця та заробітна плата	ЗК 2 ЗК 5 СК2 СК 3 СК5	ПРН 7, ПРН 11, ПРН 17
7	Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.	ЗК 10 ЗК 11 СК4 СК8 СК2	ПРН 12, ПРН 20, ПРН 23
8	Тема 8. Ринок. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення	ЗК3 ЗК9 СК1 СК3 СК5	ПРН 11, ПРН6, ПРН 7
9	Тема 9: Домогосподарства в системі економічних відносин	ЗК9 ЗК 13 СК2 СК5 СК12	ПРН 3, ПРН 7, ПРН 4
10	Тема 10: Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Валовий дохід і прибуток	ЗК 4 ЗК 2 СК10 СК13 СК5	ПРН 7, ПРН 3, ПРН 17
11	Тема 11: Галузеві особливості виробництва та функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента	ЗК 1 ЗК 2 СК2 СК10 СК8	ПРН 3, ПРН 4, ПРН 7
12	Тема 12: Суспільне відтворення. Суспільний продукт та його форми	ЗК 4 ЗК 9 СК5 СК8 СК12	ПРН 6, ПРН 7, ПРН 5

13	Тема 13: Економічний розвиток. Державне регулювання ринку. Державне відтворення робочої сили	ЗК6 ЗК13 СК1 СК5 СК8	ПРН 9, ПРН 21, ПРН 17
14	Тема 14: Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції	ЗК 5 ЗК 3 СК3 СК5 СК8	ПРН 9, ПРН 12, ПРН 17
16	Тема 15: Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.	ЗК 5 ЗК 5 СК3 СК8 СК10	ПРН 20, ПРН 21, ПРН 17
16	Тема 16: Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України	ЗК 1 ЗК 2 СК2 СК10 СК8	ПРН 12, ПРН 11, ПРН 23

3.2 Лекційні заняття.

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1.	Тема 1. Предмет і метод політичної економії Предмет політичної економії. Методи політичної економії. Функції політичної економії.	2	
2.	Тема 3. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси. Виробничі можливості суспільства і продукт виробництва. Виробничий потенціал і межа виробничих можливостей. Економічні потреби суспільства. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Закон спадної граничної корисності. Економічні інтереси, їх взаємозв'язок з потребами споживання і виробництва.	2	
3.	Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку Економічна система, її сутність та структурні елементи і критерії класифікації. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Економічні відносини як соціальна форма і спосіб організації економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації. Форми власності, їх еволюція.		2

4.	<p>Тема 5: Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші</p> <p>Натуральне виробництво і його місце в історичному розвитку суспільства. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і його властивості. Проста і розвинута форми товарного виробництва. Спільні риси та відмінності. Гроші. Теоретичні концепції виникнення і суті грошей: металістична та номіналістична кількісна теорія грошей. Теорія грошей К. Маркса. Сучасні теорії грошей. Функції грошей та їх еволюція.</p>	2	
5.	<p>Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.</p> <p>Витрати виробництва, їх сутність і види. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Прибуток, його сутність і структура. Норма прибутку.</p>	2	
6.	<p>Тема 9: Домогосподарства в системі економічних відносин</p> <p>Домогосподарства як суб'єкти ринкових відносин. Доходи домогосподарств та їх розподіл. Витрати на споживання. Заощадження домогосподарств.</p>	2	
7.	<p>Тема 11: Галузеві особливості виробництва та функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента</p> <p>Аграрні відносини, їх зміст і особливості. Земельна рента, її суть та види. Процент та його види. Позичковий капітал. Банки.</p>	2	2
8.	<p>Тема 13: Економічний розвиток. Державне регулювання відтворення робочої сили</p> <p>Економічні цикли. Зміст і типи економічного зростання. Нагромадження та інвестиції, їх роль в економічному зростанні. Теорії і моделі економічного зростання. Економічні цикли: сутність, види. Економічні кризи.</p> <p>Зайнятість: сутність, форми та ефективність. Теорії зайнятості і відтворення суб'єктивного фактора виробництва. Неповна зайнятість і безробіття в механізмі відтворення робочої сили. Фактори та показники розширеного відтворення робочої сили.</p>	2	2

9.	<p>Тема 15: Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.</p> <p>Об'єктивні передумови виникнення світового господарства. Міжнародний поділ праці, світовий ринок, інтернаціоналізація господарського життя – основи формування світового господарства. Поняття світової економіки. Нерівномірність розвитку економіки окремих регіонів і країн світу. Суть та різновиди міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля, її види й структура. Вільна торгівля та протекціонізм. Міжнародна міграція трудових ресурсів. Міжнародна міграція капіталу. Торгівельний і платіжний баланси країни.</p>	2	
Всього		16	6

3.3 Практичні заняття (лабораторні, семінарські)

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	К-ть год.	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	<p>Тема 1. Предмет і метод політичної економіїПредмет політичної економії. Методи політичної економії. Функції політичної економії.</p>	2	
2	<p>Тема 2: Виробництво матеріальних благ та послуг. Продукт і характер праці</p> <p>Проекти у схемах. Фактори виробництва та їх взаємодія. Фундаментальні питання виробництва. Засоби та предмети праці. Засоби виробництва. Праця та робочий день. Взаємозв'язок та розвиток факторів виробництва. Продукція виробництва. Виробничий потенціал і обмеженість ресурсів. Межа виробничих можливостей і проблеми економічного вибору</p>	2	
3	<p>Тема 3. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси.</p> <p>Характеристика на основі ієрархії потреб. Виробничі можливості суспільства і продукт виробництва. Виробничий потенціал і межа виробничих можливостей. Економічні потреби суспільства. Закон зростання потреб. корисність продукту. Закон спадної граничної корисності. Економічні інтереси, їх взаємозв'язок з потребами споживання і виробництва.</p>	2	2

4	<p>Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку</p> <p>Характеристика у таблицях. Економічна система, її сутність та структурні елементи і критерії класифікації. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Економічні відносини як соціальна форма і спосіб організації економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації. Форми власності, їх еволюція.</p>	2	
5	<p>Тема 5: Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші</p> <p>Проектна оцінка. Натуральне виробництво і його місце в історичному розвитку суспільства. Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і його властивості. Проста і розвинута форми товарного виробництва. Спільні риси та відмінності. Гроші. Теоретичні концепції виникнення і суті грошей: металістична та номіналістична кількісна теорія грошей. Теорія грошей К. Маркса. Сучасні теорії грошей. Функції грошей та їх еволюція.</p>	2	
6	<p>Тема 6. Капітал. Наймана праця та заробітна плата</p> <p>Аналітика у графіках. Капітал як економічна категорія. Структура авансований капітал. Витрати виробництва, їх сутність та класифікація. Кругообіг промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу. Економічна роль прибутку. Капітал і праця. Винагорода за працю а ринковій економіці: заробітна плата. Форми заробітної плати.</p>	2	
7	<p>Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.</p> <p>Аудит у практиці. Витрати виробництва, їх сутність і види. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Прибуток, його сутність і структура. Норма прибутку.</p>	2	2
8	<p>Тема 8. Ринок. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення</p> <p>Робота з моделями. Ринок: сутність функції та моделі. Принципи класифікації ринків. Ринок предметів споживання. Ринки виробничих ресурсів: попит і пропозиція. Ринок капіталів.</p>	2	
9	<p>Тема 9: Домогосподарства в системі економічних відносин</p> <p>Характеристика схеми. Домогосподарства як суб'єкти ринкових відносин. Доходи домогосподарств та їх розподіл. Витрати на споживання. Заощадження домогосподарств.</p>	2	2

10	<p>Тема 11: Галузеві особливості виробництва та функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента</p> <p>Характеристика пріоритетних галузей. Аграрні відносини, їх зміст і особливості. Земельна рента, її суть та види. Процент та його види. Позичковий капітал. Банки.</p>	2	
11	<p>Тема 12: Суспільне відтворення. Суспільний продукт та його форми</p> <p>Проекти. Сутність і види економічного відтворення. Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Тіньовий сектор в економічному відтворенні, його масштаби та особливості в економіці України. Національне багатство, його сутність, структура і проблеми розширеного відтворення. Ринок і кругообіг ВВП, ресурсів і доходів. Сутність, місце та роль розподілу в процесі відтворення. Розподіл національного доходу і об'єктивні основи формування доходів населення. Перерозподіл національного доходу і споживання. споживання , національний дохід і заощадження.</p>	2	
12	<p>Тема 13: Економічний розвиток. Державне регулювання відтворення робочої сили</p> <p>Економічні цикли у порівняльних таблицях. Зміст і типи економічного зростання. Нагромадження та інвестиції, їх роль в економічному зростанні. Теорії і моделі економічного зростання. Економічні цикли: сутність, види. Економічні кризи. Зайнятість: сутність, форми та ефективність. Теорії зайнятості і відтворення суб'єктивного фактора виробництва. Неповна зайнятість і безробіття в механізмі відтворення робочої сили. Фактори та показники розширеного відтворення робочої сили.</p>	2	
13	<p>Тема 14: Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції</p> <p>Робота в командах аргументація концепцій. Еволюція економічних уявлень про роль держави в економіці. Економічні функції держави. Основні напрямки, пріоритети, методи та інструменти економічної політики. Необхідність і суть державного регулювання економіки. Максимальна та мінімальна межа державного втручання в економіку. Державний сектор економіки і державне підприємство як спосіб реалізації економічних функцій держави.</p>	2	2

14	<p>Тема 15: Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.</p> <p>Аналіз даних у поданих ситуаціях. Об'єктивні передумови виникнення світового господарства. Міжнародний поділ праці, світовий ринок, інтернаціоналізація господарського життя – основи формування світового господарства. Поняття світової економіки. Нерівномірність розвитку економіки окремих регіонів і країн світу. Суть та різновиди міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля, її види й структура. Вільна торгівля та протекціонізм. Міжнародна міграція трудових ресурсів. Міжнародна міграція капіталу. Торгівельний і платіжний баланси країни.</p>	2	
15	<p>Тема 16: Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України</p> <p>Аудит статистики. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Шляхи розв'язання глобальних проблем. Міжнародна співпраця при розв'язанні глобальних проблем</p>	2	
Всього		32	8

3.4 Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість год.	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	<p>Тема 1. Предмет і метод політичної економії</p> <p>1. Відомі вчені, теоретики та практики про значення економічних знань для розвитку суспільства.</p> <p>2. Економічні ідеї М.І.Тугана-Барановського та Е.Слуцького.</p> <p>3. Іван Франко – видатний український економіст.</p>	2	6
2	<p>Тема 2: Виробництво матеріальних благ та послуг. Продукт і характер праці</p> <p>1. Ефективність виробництва, її суть, економічні та соціальні показники;</p> <p>2. Товар і його властивості;</p> <p>3. Матеріальне і нематеріальне виробництво.</p>	2	4
3	<p>Тема 3. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси.</p> <p>1. Мотиви та стимули економічного зростання;</p> <p>2. Взаємодія економічних інтересів.</p>	2	4

4	<p>Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку</p> <p>1. Моделі економічної системи: чиста ринкова, командно-адміністративна, змішана, традиційна.</p> <p>2. Соціал-реформістські моделі: німецька, лейбористська, скандинавська</p> <p>3. Роздержавлення та приватизація власності в економіці України. Вальте Ойкне та Людвіг Ерхард засновники теорії соціально-ринкового господарства</p> <p>4. Зміст, чинники і типи перехідної економіки. Особливості економічних</p>	2	2
5	<p>Тема 5: Товарна форма організації суспільного виробництва. Товар і гроші</p> <p>1. Виробництво як процес суспільної праці. Поняття, передумови та прості елементи виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво.</p> <p>2. Суспільний поділ праці та його форми. Виробництво, розподіл, обмін, споживання. Натуральне виробництво та його характерні риси. Товар та його властивості. Поняття товару. Відмінність товару від продукту. Властивості товару. Корисність товару, її вимір.</p>	2	6
6	<p>Тема 6. Капітал. Наймана праця та заробітна плата</p> <p>1. Капітал як економічна категорія. Капітал і праця. Винагорода за працю в ринковій економіці: заробітна плата. Форми заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата.</p> <p>2. Поведінка підприємства на ринку його продукту. Поведінка підприємства на ринку факторів виробництва.</p> <p>3. Розподіл формування доходів населення.</p>	2	4
7	<p>Тема 7. Витрати виробництва і прибуток.</p> <p>1. Витрати виробництва та їхні види. Бухгалтерські та економічні витрати. Альтернативні витрати. Постійні та змінні витрати. Загальні (валові) середні витрати. Закон спадної віддачі. Додаткові та чисті витрати виробництва в сфері обігу.</p> <p>2. Собівартість продукції: структура, види, функції. Доходи та прибуток фірми. Види доходу та прибутку. Бухгалтерський і економічний прибуток. Нормальний прибуток як елемент витрати.</p> <p>3. Рентабельність.</p>	2	4

8	<p>Тема 8. Ринок. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення</p> <p>1. Невдачі ринкового механізму та необхідність втручання держави. Становлення ринкової економіки в Україні: реалії, проблеми, перспективи.</p> <p>2. Бем Баверк – “основи теорії цінності”. Наукові концепції попиту та пропозиції. Характерні ознаки (риси, принципи) ринкової економіки. Ринковий механізм і його елементи. Ринок і його сутність. Попит і пропозиція. Функції ринку. Рівноважна ціна. Еластичність пропозиції. Принципи класифікації ринків. Еластичність попиту. Механізм встановлення максимальних та мінімальних цін. Суть, види та методи конкуренції. Ринок предметів споживання. Ринок виробничих ресурсів. Ринок капіталів. Ринкова інфраструктура. Позичковий капітал і процент. Банки. Типи ринкових структур.</p> <p>3. Світове анти трестівське і антимонопольне законодавство України.</p>	2	4
9	<p>Тема 9: Домогосподарства в системі економічних відносин</p> <p>1. Домогосподарства як суб’єкт ринкових відносин. Доходи домогосподарств та їх розподіл. Витрати на споживання. Заощадження домогосподарств.</p>	2	4
10	<p>Тема 10: Підприємство як суб’єкт ринкової економіки. Валовий дохід і прибуток</p> <p>1. Нові організаційні форми господарювання в Україні: реалії та перспективи. 2. Стан і перспективи приватного сектора економіки України.</p> <p>3. Законодавча основа для розвитку підприємництва в Україні. Підприємство, його суть та види. Підприємництво, його суть та форми. Переваги і недоліки одноосібного підприємництва, партнерства, корпорації.</p>	2	4
11	<p>Тема 11: Галузеві особливості виробництва та функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента</p> <p>1. Економічна реформа в АПК України: реалії, проблеми, перспективи. 2. Фермерські акціонерні форми сільськогосподарського підприємництва в Україні.</p> <p>3. Сільськогосподарська кооперація в економіці України.</p>	2	4
12	<p>Тема 12: Суспільне відтворення. Суспільний продукт та його форми</p> <p>1. Національне багатство України: структура, проблеми збереження та відтворення.</p> <p>2. Переваги та недоліки показників ВВП та ВНП. Національний дохід та основні чинники його зростання.</p> <p>3. Класики та кейнсіанці про сукупний попит та сукупну пропозицію як базову модель економічної рівноваги.</p> <p>4. Інвестиційна діяльність в економіці України – важливий чинник її зростання. Залучення іноземних інвестицій в Україну: проблеми, реалії, перспективи.</p>	4	6

13	<p>Тема 13: Економічний розвиток. Державне регулювання відтворення робочої сили</p> <p>1. Зайнятість та безробіття в Україні: реалії, причини, особливості.</p> <p>2. Кризова ситуація в економіці України: причини, шляхи розв'язання.</p>	2	4
14	<p>Тема 14: Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції</p> <p>1. Форми державного регулювання економіки. Необхідність і сутність державного регулювання економіки.</p> <p>2. Кейнсіанська, монетаристська і ін. Моделі регулювання економіки.</p>	4	4
15	<p>Тема 15: Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.</p> <p>1. Об'єктивні передумови виникнення світового господарства. Міжнародний поділ праці та його сутність. Розвиток і становлення світового ринку. Інтернаціоналізація господарського життя та її сутність. Суть і різновиди міжнародних економічних відносин.</p> <p>2. Міжнародна торгівля, її види й структура. Міжнародні валютні відносини. Протекціонізм і вільна торгівля.</p> <p>3. Платіжний баланс і його структура. Валютні відносини.</p> <p>4. Міжнародні економічні організації.</p>	2	6
16	<p>Тема 16: Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України</p> <p>1. Економічні ресурси України: проблеми збереження, відтворення та раціонального використання.</p> <p>2. Т. Мальтус, Фон Тюнен, Дж. Б. Кларк – фундатори теорії спадної віддачі факторів виробництва.</p> <p>3. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством.</p> <p>4. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства. Причини загострення глобальних проблем. Класифікація глобальних проблем.</p> <p>5. Концепція сталого економічного розвитку.</p> <p>6. Екологічна криза. Необхідність і форми співробітництва у розв'язанні глобальних проблем.</p>	2	4
Разом		36	70
Інші види самостійної роботи		36	36
Всього		72	106

4. Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних завдань:

1. Роль політекономії в сучасному суспільстві.
2. Розвиток економічної думки в Україні.
3. Методика обчислення валового національного продукту.
4. Показники соціальної і економічної ефективності суспільного виробництва.
5. Економічні інтереси.
6. Проблеми формування багатокладності відносин власності в Україні.
7. Досвід здійснення приватизації у європейських країнах.
8. Роль товарного виробництва у розвитку економічної системи суспільства.
9. Особливості товарного господарства в сучасних умовах.
10. Національна валюта та забезпечення її стійкості.
11. Особливості переходу до ринку в Україні.
12. Соціальне ринкове господарство.
13. Антимонопольна політика держави як фактор формування ринкової економіки в Україні.
14. Шляхи і проблеми створення ринкової інфраструктури в Україні.
15. Розвиток ринку цінних паперів в Україні: проблеми та перспективи.
16. Економічні і організаційні умови підтримки підприємств в Україні.
17. Розвиток малих та середніх підприємств в Україні.
18. Експлуатація: марксистська теорія і реальність.
19. Механізм реалізації підприємництва як форми економічної діяльності.
20. Сучасні форми підприємств та особливості їх функціонування.
21. Становлення селянських та фермерських господарств в Україні.
22. Необхідність та особливості проведення аграрної реформи в Україні.
23. Досвід проведення земельної реформи в країнах Центральної та Східної Європи.
24. Сучасна структурна та інвестиційна політика.
25. Теорія економічних циклів.
26. Криза економіки України та шляхи її подолання.
27. Теорії економічного зростання.
28. Новий тип економічного зростання.
29. Інфляційні процеси в Україні
30. Особливості формування фінансових відносин між їх суб'єктами в ринковій економіці.
31. Необхідність і напрямки реформи податкової системи в Україні.
32. Проблеми переходу до ринкової економіки і становлення нової моделі господарювання.
33. Кейнсіанська і неокласична модель регулювання економіки.
34. Інтернаціоналізація господарського життя.
35. Міжнародна економічна інтеграція, шляхи її розвитку та поглиблення.
36. Проблеми інтеграції України у світове господарство.
37. Форми економічного співробітництва у вирішенні глобальних проблем цивілізації.

5. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, розв'язування задач та ситуаційних завдань, тестування, виступ з рефератом, а також методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо).

6. Методи контролю

Форми проведення поточної перевірки протягом семестру:
усна співбесіда;
письмове фронтальне опитування;
письмова перевірка з урахуванням специфіки предмету;
експрес-контроль (тестовий);
перевірки виконання самостійної роботи.

7. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

7.1. Денна форма навчання

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, національною 4-бальною шкалою та шкалою ECTS.

Таблиця 7.1

Шкали оцінювання успішності студентів

100 – бальна шкала	Національна шкала	Шкала ECTS
90 - 100	Відмінно	A
82 - 89	Добре	B
74 - 81		C
64 - 73	Задовільно	D
60 - 63		E
35 – 59	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену	FX
0 - 34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Поточний контроль полягає в оцінюванні рівня підготовленості студентів до виконання конкретних робіт, повноти та якості засвоєння навчального матеріалу та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль проводиться за кожною вивченою темою шляхом усного чи письмового опитування. Результати поточного контролю оцінюються за

чотирибальною шкалою.

«Відмінно» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

«Добре» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент висвітлює питання повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.

«Задовільно» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

«Незадовільно» - оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутнє розуміння основної суті питань, У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

Результати екзаменаційного контролю оцінюються за 50 – бальною шкалою. Підсумкове оцінювання за результатами вивчення дисципліни здійснюється за 100 бальною шкалою з урахуванням результатів поточного та екзаменаційного контролю. При цьому максимально 50 балів студент може отримати за результатами поточного оцінювання та 50 балів – за результатами складання екзамену. Для переведення результатів поточного контролю за чотирибальною шкалою у 50 – бальну шкалу використовується така формула:

$$ПК = \frac{50 \text{ САЗ}}{5},$$

де ПК – результати поточного контролю за 50 – бальною шкалою;

САЗ - середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок під час поточного контролю за чотирибальною шкалою.

Результати поточного контролю можуть бути змінені за рахунок заохочувальних балів:

- студентам, які не мають пропусків занять протягом семестру додається 2 бали;
- за участь в університетських студентських олімпіадах, наукових конференціях додається 2 бали, за участь у таких же заходах на регіональному чи загальнодержавному рівні додається 5 балів;
- за інші види навчально-дослідної роботи бали додаються за рішенням кафедри.

7.2. Заочна форма навчання

Підсумкове оцінювання результатів вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти за заочною формою навчання здійснюється за 100 бальною шкалою з урахуванням результатів поточного контролю, екзаменаційного контролю та виконання індивідуального завдання у міжсесійному періоді. При цьому максимально 30 балів студент може отримати за результатами поточного оцінювання, 50 балів – за результатами складання екзамену, 20 балів – за виконання індивідуального завдання у міжсесійному періоді. Для переведення результатів поточного контролю за чотирибальною шкалою у 30 – бальну шкалу використовується така формула:

$$ПК = \frac{30 \text{ САЗ}}{5}.$$

8. Навчально-методичне забезпечення

Гримак О. Я. Політекономія: методичні рекомендації до семінарських занять. Львів, 2021. 60с.

Гримак О. Я. Політекономія: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни. Львів, 2021. 43 с.

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни на віртуальних платформах.

9. Рекомендована література

Базова:

Економічна теорія. Політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2014. 710 с.

Макаренко П.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Кончаковський Є.О. Політична економія: навчальний посібник. Полтава РВВ ПДАА, 2013. 295 с.

Основи економічної теорії: навч. посіб. / За ред. акад. І.Ф.Прокопенка. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. 260 с.

Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Політекономія: навч. посібн. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015 450 с.

Щетинін А.І. Політична економія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 48с.

Допоміжна:

Бортіс Г., Бардадим Т. Інституції, поведінка та економічна теорія: внесок до класико- кейнсіанської політичної економії (пер.з англ.). Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2007. 560с.

Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.

Кокареєв І. В. Основи економічної теорії : навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.

Башнянин Г. І., Шевчук Є. С. Політична економія: Навчальний посібник / За ред.д.е.н., проф. Г. І. Башнянина і к.е.н., доц. Є. С. Шевчука. – 4-те вид., переробл. і виправлене Львів: «Магнолія 2006», 2017. 280 с.

Беляєв, О.О., Бебело А.С. Політична економія: навч. посіб. Київ: 2001. 328 с.

Воробйов Є. М. Економічна теорія в питаннях та відповідях. – Харків: ТОВ «Р.И.Ф.», 2002. 640с.

Зазимко, А.З. Політична економія: структурно-логічний навчальний посібник. Київ: 2005. 358 с.

Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах. Навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2010. 144 с.

Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підруч./ за ред. Г. Н. Климко. Київ: Знання-Прес, 2002. 615 с.

Помінова І. І. Політична економія: навч.-метод. посібник . Харків: MONOGRAF, 2016. 268 с.

Немченко В. В., Козак К. Б., Меліх О. О. Зсуви в методології дослідження економічних процесів: виклики парадигми сталого розвитку. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 2. С. 8 – 14.

Гримак О. Я, Вовк М. В., Кіндрат О. В. Безробіття сільської молоді: причини та шляхи вирішення. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені СЗ Жшицького*. Серія: Економічні науки. 2018. Т. 20, № 91. С. 57-61.

Сташишин А. В., Капленко Г. В. Еволюція теоретико-економічних засад взаємодії держави та приватного бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2018. №10. С. 13–19.

10. Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Інтернет-портал для управлінців. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.management.com.ua>.

3. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.

6. Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Львівській області. URL: <http://lv.ukrstat.gov.ua>.